

Изази Суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ за годи-
ну ф. 6, за по године ф. 3,
за четврт године ф. 1 и
50 новчића.
За АУСТРО-УГАРСКУ
за годину ф. 6, за по год.
ф. 3, за четврт године ф.
1 и 50 новчића.
За СРБИЈУ за годину
ф. 7 за друге земље ф. 8.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Претплату шаље се
плаћеним писмима неп
средно администрацији «Г
Црногорца» на Цетиње,
може се и картом упу
ницом на пошту у Кото
Дошићу шаље се уредни
ству. Рукописи се невраћају.

За огласе плаћа се с
реда 5 новч. За огласе веб
и на дуже вријеме мање.

НЕЋЕЉНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

На измаку 1876.

Није без разлога, што су људи, дијелећи безкрајно трајање времена, ударили међу баш у средини постојања, што у њимско доба у природи влада, те што је тако човјеку на тешкоме путу његова живота одређивајуће на тачка, на којој да се од свога напора одмори, на своју радњу на том путу обазре и о којој рачуна створи.

Хајде, да се и ми на тај међаш, на то почивалиште мало наслонимо, да се сјетимо нашега народнога рада и напора у прошлом одсјеку времена, у години, која ће ето за који час да се одвали у каос прошлости; да видимо чиме ће се својем тамошњим предкињама похвалити, чега ће се тамо постићети, чиме ли пред својим наследницама поносити.

Као год што се у свакидањој радњи истичу поједини људи у својој околини, управ тако истичу се годинама и поједини народи на свијетској позорници, те својом мањом или већом радњом ударају истима свој народни печат и карактер. И промотримо ли прошлу годину и српски народ у његовој акцији течајем исте, то можемо без страха и зазора рећи, да је прошла година — наша историјска година, — српска година.

Српски народ спомињан је с поштовањем по цијеломе широком свијету; име Србин споменуто је више пута него што прошла година минута сачињава. Сви народи, до којих допире глас јевропске културе и напредка, чули су за народ од пет милиона душа, који будући свијестан свога човјечанског права, не пожали ни крви своје, ни чеда свога, ни родитеља својих, ни поља ни куће своје; за народ, који, схвативши свој положај међу другим народима и поносећи се својом сјајном историјом и некада златном прошлости, устаде, да изврши дјело човјечности, дјело Хришћанства и напретка: да очисти не само из своје питоме куће него из свијетне Јевропе азијатског дивљака,

ПОДЛИСТАК.

ВИЉЕМ ГЛЕДСТОН.

(Из «С. П. Вједомости» превео М. Драговић).

(Свршетак).

Није прошло двије године, од како је Виљем Гледстон ступио у палату општина, а већ га је сир Роберт Пиљ поставио у дужност млађег лорда у министарству финансија; а после два мјесеца поставио га је другом министру колонија. Министром од 25 година! Но ова каријера Гледстонова није дуго трајала. На два мјесеца после тога Роберт Пиљ био је оборен, и Гледстон дао је одма оставку (у Априлу 1855 године) за то, да после тога опет изнова ступи у кабинет Роберта Пиља, у 1841 години, у чину подпредседника у министарству трговине. «Тариф» од 1842 године, који је био предметом опште хвале, у цијелости припада Гледстону. У награду за то, постаде он министром трговине, а 1845 године министром колонија. Својим радом око слободе трговине дође неколико у свају са торјиском странком; но, при свем томе, 1847 године оксфордски универзитет изабра га за свога заступника у Парламенту, коју је дужност испуњавао цијелих 18 година.

Међу тим младим државним радњик стече гласа и у књижевности. Он је био

кога сва снага јевропске цивилизације за пуних пет сто година неби у стању да припитоми и да га оплемени; да, сви народи чули су у овој години, ће једно мало али поштено и јуначко племе осамљено врши мисију свега човјечанства, мисију хуманитета и напретка, ће се пројекти и славно бори шака људи са бруталним царством тираније, варварства и Содоме, царством, које своју снагу црпи из трију најварскијих страна старог свијета, и које подуриу сви велики легијони, што се вербују, попуњавају, свијем деморалисанјем, и бездушнијем елементима просвијећене Јевропе, елементима, што се тове спекулацијом са крвљу невиних хришћанских народа на Балкану.

Но нека те спекулације, нека те деморализације, нека расте неби ли што прије постигле кулминациону тачку, с које ће се, ако Бог да, на радост напретка и морала, стропоштати у кал заслуженог пакла. Па, што буде кашњи, биће јачи али и аплаус и радост нама већа. То су неизбјеживи закони историје и ми спокојно можемо то очекујући, устрајати на наступљеној стази правде и поштења.

Успјеси српскога народа, што их постиже течајем прошле године, велики су, акопрем ни жртве нијесу малене; али, цијељу су потпуно оправдане а извјесним успјехом биће изглађене.

Прије свега оживио је у свијету српски глас, што га течајем пет вијекова гуштало дивљи варварин; славу српску и јунаштво могао је странац тек у старој књизи напипати; данас је то жива, свијетска историја. Српски народ признат је за фактора у јевропској цивилизацији и слободи.

Данас година дана није нам то још инко вјеровано, као ни то, да смо си ми свијесни народњег задатка, да о њем озбиљно мислимо а још мање, да смо му дорасли. Данас је сва магла те сумње и неповјерења, што нас окружаваше, исчезла, наша јуначка дјела разагнала су је. Наша дјела гануше и пробудише у почетку ове године свијет, те дипломатија нађе

врло наклоњен класицизму и благословским испитивањима. Прва његова сачињена била су: «Држава у одношају к цркви», (1838 године) књига која је једне године четири пута издавана, и «Црковни принципи и њихови резултати». У овим дјелима показује се автор као дубок и самосталан мислитель. Лорд Маколеј даде знаменити критички одзив на ова два књижевна производа Гледстонова. После тога Гледстон се је често пута кајао за ова два производа своје музе и морао је често радити против онога што је у те двије књиге изрекао. Тако на пр. у једноме од тих сачињења Гледстон тражи, да ни једно лице, које не припада државној религији не може заузети никаква општинскога и јавнога звања. Таква потраживања није он оснивао на вјерозаконским узроцима но на политичној потреби. «Држава је, вели он, позвана да брани и подржава истиниту цркву, и она ће пренебрећи своје дужности ако заштићава друге религије». Тијем начином он је показао потребу, да се Ирека одвоји од католичке цркве. Гледстон је био противан свему оном, што би Инглешка радила за католицизам. Он није хтјео допустити ни то, да Инглешка издржава католичке свештенике, који су пратили ирске војнике у Индију.

Ево каква је назадна начела изрекао млади филозоф на десет година после еманципације католика у Инглешкој. Но заблуђење његово није се дуго продаја

за потребно, да са нама рачуна: резултат бијаше најрије Андрашијеве реформе, које падоше за то, што не бјеше довољна награда наших народних заслуга и оправдана накнада природних потреба. Народ тражаше своје, а цар варвара, брутални Азис, одговори: смрт ђаурској ешкији! — Но, «лакше би рећи него испећи» — «цар царева» нађе за добро да себи претриже гркљан. — Нашљеди га Мурат V., а кад српске кнежевине заратише, — оде у лудницу. Замијени га Хамид, који се може похвалити, да га је Црна Гора поразила, а он да је у сијео узети два три града у Србији, и да је својим успјесима изазвао ултиматум руског цара, за којијем је доживио, да му Јевропа у престоници осуду изриче, којој се он тијем овећује, што је осуду претекао проглашењем «турске конституције», која ће га, межда наскоро, престолом стати, и коју му Јевропа игнорује, што му нејерује. Укратко: у прошлој години стекоше Срби својом храброшћу симпатије свега изображенога и поштенога свијета; принудише дипломатију да праведност њихове ствари призна и да за њих интервенира; уклонише два султана са тиранског престола, и присилише трећег, да си «назови конституцијом» пад приправи; пробудише солидарност и слогу славенских племена; побудише руског цара, да на Турску дигне војску и да јој диктира услове мира.

У овој светој борби српскога народа показа се Црна Гора као свагда, јунак над јунака: Побједа, славија једна од друге, овјенча неувелијем лаворвијенцем витешку главу њезина владоца и његове храбре војске. Да, Црна Гора је и прије Турчина побједивала, али јунаштва, храбрости и одважности такве небијаше још никада. Резултат је тај, да је душманин оставио у рукама Црне Горе своје земље више него је прво имала. Сва прилика, да је овијем ратом Црна Гора славно и достојно заклучила златну историју својих ратова са Турском; јер кад га и буде, неће имати досадање жетине.

Оно се после одрече свега онога, што је изрекао у својим књигама, и старао се да са својом слободњачком радњом учини, да се заборава његова реакционарска начела. Гледстон је управо објавио, да је његова књига «Анахронизам». Критика лорда Маколеја отворила му је очи. Од гонитеља католицизма, постаде ревност заштитник његов и одбрага привилегија инглешке цркве у Ирској. Таквим његовим радом учинио је, да су многи почели говорити тајно, да је он у тајности постао католик.

Од 1845 године учинио се је преврат у животу Гледстоновом. Од конзервативца постао је либералац, а од Торијевца Виговац. Торијска партија још је дагмо почела подозревати на свога младога вођу, који је често пута показивао по све неконзервативна мишљења. Дјело његово «Примједбе о трговачком законодавству» од 1844 г., које је садржавало преврат у британској трговачкој политици, учинило је те његова странка постаде са свим незадовољна с њим. Једном ријечи одношај међу Гледстоном и Торијевцима постао је врло запет, и у Фебруару 1851 године он се је формално и свечано одрекао од Торијевца; а једну годину после тога, на позив Дербојев није хтјео ступити у кабинет. 1853 године, кад се образовало колациона министарство конзерва тиваца и либералаца, би он означен за министра финансије. Но он се одрече учествовања

Годину дакле «1876» можемо с великијем и златнијем словима записати у своју историју, а с поносом поздравити наступајућу, у којој се у име Бога, има докончати народње велико дјело.

На концу сјетимо се погинуле браће, соколова и јунака, какве мајка нерађа; — аманет нам њихове мученичке кости; јер све, што народ добије, они су најкупље платили!

Слава им и вјечни спомен!

Политички преглед.

Последње вјести о судбини предлога, што их је поднијела конференција порти допире доглед, да ова није усвојила у цијелости предлоге, него да је неке сасвим бришући а неке измјењујући поднијеле протупредлоге. До овога часа не зна се, јесули заступници ове усвојили као подлогу даљњем расправама, или су их одбили чекајући од својих влада даља упутства. Ако је конференције портине протупредлоге усвојила, и ако о њима вијећа, онда доиста ове промјене нијесу велика замашаја. Ако ли је турски пркос ишао доглед, да је из конференцијалног елабората изгрла најбитније тачке, онда је очевидно, да је дала Јевропи ђушку. Примили она ову спокојно и упуштали се у савјетовања предлога, што јој је порта диктирала, онда је извјесно да је проти Русији створена коалиција у којој можда ни Ђерманија немања. У том случају наравски је, да ће требати, да она узмакне. Русија се западним противницима боље освећје од куће него на бојишту. То је искусила Аустрија и Наполеон III. Русија се је страшно освећивала, без да је и једну пушку изметнула. Но небудели Ђерманија члаи те противруске коалиције, онда је ова слабија, али опет не таква, да би била Русија већ данас у стању бацити јој рукавицу; и потом попуштање Русије на конференцији може се само тако разумјети, што себи и својим сајузницима мора дати времена да се за такви рат довољно спреме. Да Бисмарк није одржао своје ријечи, кад је рекао, да јамчи за локализацију рата међу Турском и Русијом, то се види по најновијем располагању и поступцима руске владе, која је наредила мобилизацију још веће војске него што је ова на ратној ноzi и што је ополчење организовано, те се извађа. То већ немирши на локализацију рата само међу Русијом и Турском, то је још проти неком наперено. Најскорија будућност ријешаће и разбистрити ове претпоставке.

У овом после тога поставшем кабинету Палмерстоновом 1854 године. После тога прими се звања специјалног, дипломатског посланика на јонским острвима. При другом Палмерстоновом кабинету постаде он опет министром финансије; и њему пришада у заслугу закључење, по Инглешку врло кориснога, инглешко-францускога трговачког уговора; он је свим силама радио, да се одбаци намет на папир, при чему је цитирао ријечи Карлејла «Ми живимо у вијеку папира». За вријеме свога бављења у Грчкој, издаде он у три дјела своје сачињење: «Омир и његов вијек», књигу врло научну, али доста тешку, која је после 1870 г. изашла у много краћем издању.

У 1865 години, после смрти Палмерстонове Гледстон је постао вођ либералне странке у палати општине и од тога времена није више био заступник оксфордског универзитета. 1. Децембра 1868 год. Гледстону буде повјерен састав кабинета, што он и учини. Још је добро у памети, што је Гледстон учинио за пет година, док је био глава државних дјела — глава свето-демскога кабинета. Ово је најсјајни период у најновијој историји велике Британије. За ово пет година учињено је толико темељнијих реформа, исправљено је толико историчних, вапјујих неправда, прекинута је свеза са гњилим традицијама прошлости, уништен је један феудални

ЦАРИГРАД И ИНГЛЕЗИ.

(С в р ш е т а к).

Држави, да неће бити сувишно, ако колико ријечи додадем к оном, што ми у кратко рекао у мом пошљедњем смју.

Инглешко-турска политика старала да барем у неколико оправда своју човјечност на према балканским Славима тијем, што су измишљане и подмеле «руске претензије за Цариградом» звор Брајтов, што га је држао у Бирмингему, упућује Инглезе, да ради Турске долазе у сукоб са Русијом, која, као то он мисли тежи за тијем, да отвори ута своје ратном бродовљу. Те тако го и говор Брајтов односи се у ствари а исто питање, које подижу и његови политички противници, т. ј. на питање Цариграду и о мореузима. И од уда шљедује, да се око њега врти главни интерес Инглешке на истоку. Но јели о тако у ствари?

У колико ја појам, то питање, и ако има значаја, али не никада главниога.

Кад се прошле године дипломатија заузео да умири Босну и Херцеговину аеквијем пројектом административних реформа за ове покрајине, дали су те реформе имале какву свезу са мореузима? — Очевидно не. Но при свем том, Инглешка, чим се почеше државе мијешати у ствари устанка, јави се свесрдном и енергичном противником ма и најмање промјене цјелокупности у свом пространству турске црвевине. Сва њезина радња све њезино маневрисање би окренуто за том цијели.

Допуштамо, да се Инглешка бојала успјеха јужнијех Славена зато, што их у будућности може лако крвно средство да зближи са Русијом; но што је нагонило Инглезе, да притискују Грке, лишавајући их сваке наде за ослобођење од турскога јарма, кад им је добро познат антагонизам грчког и славенског живља? Како Инглешка тежи, да одржи цјелокупност на истоку, и дали она иде за освојењем ма кога мјеста тамо, показала је најновија прошлост. Да какогод помири Грке са њиховијем стањем, Инглешка се одрекла јонских отока у корист њихову; али кадно букну устанак на Криту, она сметаше свакако његов напредак.

Даље, кад би Инглешка имала мисли за Мисиром, шта би јој сметало да ослаби његову зависност од порте. Но напротив, она ту зависност ревносно поддржава принуђавајући Кедива, да порти даје своје оклопаче, а сад опет да својом војском повећава турске хорде. Могуће је да Инглешка својом војском заузме којегод мјесто турскога земљишта, које јој осигурава сујетни пут, но и то тек онда, кад већ небуде могла што друго учинити. Најпошље, кад би она имала намјера те природо, што би јој сметало, да се споразумије са Русијом? Инглешка барем ту нема се чега бојати, дочим врло добро знаде, да Грци и Египћани неће никад ни посапати, да своја морска тијесна отворе руском ратном бродовљу. Но залуду, Инглешка се и тога боји, те хоће да сачува постојећи ред.

Садања усилжавања Инглешке, да сачува и утврди господство порте јесу усилжавања, која су једнако наперена према Дунаву, као на Малу Азију и на грчка острва. Дакле објашњавали то њезину пријетњу, да ће заузети Цариград, ако

танија није се показала благодарна својој великоме државном мужу. Бојећи се од социјалне револуције, народ инглешки издао је свога «љубазнога Вилема», и при изборима 1874 године био је против њега, те је тако Гледстон морао дати оставку.

Гледстон је препородио стару Инглешку. Он је свршио реформе над којима су се залуду трудили Пилз, Пит и други не мање генијални државници. Овај петогодишњи период свагда ће остати сјајним епохом у новијој историји Инглешке. Годину дана после оставке, Гледстон се одрече вођства слободњачке странке; но при свему томе, учествовао је свагда у парламентарној и политичкој радњи.

У данашње вријеме Гледстон живи на својој великом добру Хеуверден-кастле, где се занима селачким животом и литературом. Књига његова „Ессе homo“, коју је издао 1868 обратила је на себе велику пажњу, као и друга „Juvencus mundi“, коју је издао 1869 године. Прошле године ободроовао је у лондонским журналима као и у посебним брошурама низ чланака против папства. Његова брошура „Ватикански декрети“ изазвала је велико незадовољство у ултрамонтанском логору, на које је он одговорио брошуром „Ватиканизам“, која је још више подигла против њега мржњу клирица и језуита. Као свршетак овога реда полемичких чланака и брошура, био је памфлет „Ријечи Наја IX.“.

наша војска посједне Бугарску? — Заузели га она, да га од нас сачува, није нас стало, јер ми ненамјеравамо ни на Цариград али на брегове Босфора. За у даљем руске војске из Бугарске, кад свој посао тамо обави, следоваће удаљење инглешке војске из турске престолнице. А наумели они, да њом овладају, онда ће се по свој прилици порта обратити на нас с молбом, да је спасемо, а тад нам неће бити тешко одагнати Инглезе са босфорских брегова. Разумије се, инглешки су политичари толико увиђавни, да све то врло добро разумију и залуду се помишља, да их весели помисао, да на зидовима древне Византије подигну свој барјак. Такве идилчне замисли неиду у рачун шпекуланта. Кад би се заузео Цариград са његовијех милион становника, требало би тамо непрестано држати неколико десетака хиљада војске, а за осигурати тај добитак, требало би војском заузети несаму Босфор, него и Дарданелу. У садашњем приликама хтело би се зато око 200,000 добре, регуларне војске, а на то неморе Инглешка ни помислити. Интересантно би било знати, што би она почела радити са тијем својим добитком, и какву би корист од тога имала по њезине трговачке интересе. Све околности говоре зато, да би овај добитак нанео страхан удар њезинијем интересима, јер би изазвао још друге преврате. Међу осталијем затворила би Турска Инглезима сва друга своја пристаништа и све своје путове јер није могуће, да ће турска хорда себе официјално признати за вазалну државу Инглешке круне, а све да и пристане на то, друге би се државе противиле.

Не треба нам се бојати јавнога заузимања инглешкога ни ти јој је потреба да завлада земљом турском, она се једино боји какве промјене, у постојећијем одношајима; она се боји за своје ствариште, за свој трговачки монопол на истоку, који се сваки даном боље развија. Па ма што је стало, она ће да подржи цјелокупност на истоку; већ сад је, de facto, Турска у рукама Инглешке; а одржили ова и даље турски јарам над Хришћанима, тад ће се инглешко господство на истоку још боље утврдити и ослити. Ту се подразумева погодба: ја теби гарантујем, да продужим своју шпекулацију, а ти осигураваш мени експлоатацију (изисавање) свјех твоијех крајева и путова. Инглешка тежи, да на истоку осунје нешто налик на источну Индију, само без војеног заузећа, без официјалнога данка, без официјалнога признања вазалнијех одношаја. Недржим да Турци то неразумију; али им друга није ако хоће, да одрже свој јарам над Хришћанскојем становништвом своје државе.

Из тога се види, да ни Цариград ни Мисир несачињавају једину озбиљну цијел инглешке политике. Зашто да се она задовољи са једнијем дијелом, кад може да добије цијело? Ко влада са Турском, томе је ео ipso у рукама Мисир са својијем путем у источну Индију. За морску силу инглешке, слободни приступ рускијех ратијех лаја у залијевима неба назвао никакве особите опасности јер ти се залијеви могу свагда затворити ако би се кад појавило какво неспоразумљење. Но какве комбинације немогу се породити у будућем; и Инглешка се управ тога боји; зато опетујем: она нехоће никакве промјене у постојећем стању одно-

И највећи непрејатељи Вилема Гледстона одају правду његовом високом способностима, његовој енергији и поштењу карактера. Као финансијер он припада школи Роберта Пилза — и њега признају првога реда финансијером. У почетку ове године султан му је био предложио портфељ министра финансије, са најоширним пуномоћствима за преустројство турских финансија. Но Гледстон је одбио од себе ту почаст говорећи: «Мртвога није могуће повратити у живот».

Неуморност у труду, пријекност у радњи, пажљиво изучавање потреба и нужди народа, мудрост у познавању њиховом, енергија у остваривању, неколебимост у борби против непријатеља и другова — то су својства, која одликују Гледстона не мање него његова четрдесетгодишња политичка каријера. Интересантно је гледати Гледстона као орагора. Као сваки велики говорник он мијења свој стил према околностима. Нему је тако лако било својим драматизмом довести своје слушаатеље до плача, као својим хумором и сатиром до смијеха. Но треба слушати Гледстона — оратора у његовом предмети, т. ј. у вријеме парламентарнијех преписака о буџету. Тада фигура његова постане величанственија, глас звучнији и покретања пластичнија. Истина шездесетгодишњи старац није већ онај (красни Гледстон, као што су га тако у младости прозвали), но фигура његова је

снага може се рачунати на 73,000 људи. Пукови се сједињују у 6 дивизија.

У Грчкој је копнена војска разлијена на стајаћу, сбор жандара и «зем. устанак».

Служба у стајаћој војсци обвезна је за све од 20. до 40. године али у самој ствари ограничава се на 11 година; 3 у строју, 3 у резерви обичне класе и 6 у резерви изванредне класе.

У «земаљски устанак» спадају сви од 18. до 50. године.

Цјешанство се по војничким правилима састоји из: 10 одијелених батаљона на броју од 13,700 људи, 12 батаљона акрополиста од 8000 људи, 4 и по погранична стрељачка батаљона од 2500 људи и 30 пограничних батаљона од 19,100 људи.

Пушачка има грчка војска од три системе: Ремингтона, Шаспот и Мејер. Год. 1870 наручили су Грци велик број пушачке системе Ремингтонове у Француској, али се поче француско-пруски рат — и Француска заплјени све пушке.

Кавалерија има само 5 ескадрона — дакле 535 коња.

Артиљерија има 20 батерија, свега 50 топова, људи 1600, коња и маза 1178. Инжињерска војска 4 чете, од 600 људи.

Порез се не плаћа а реквизиција је врло тешка.

Жандари су, у заводу министарства унутрашњих послова као полиција и разлијени су у одјелења од 20—30 људи по разним градовима. Има их свега 1900 љди.

Устанак или народна гарда има по попису до 165,000 људи, од ког броја једва може повести се у бој 80,000 људи због недостатних средстава за наоружање.

Народна гарда дијели се на покретну и мјестну, која се никад из своје вароши немије маћи, ове проживљују своје године већ постарији људи, а младеж ступа у покретну. И тако, у случају војне, Грчка може повести у бој: пјешака 43,700 људи, кавалерије 600, жандара 1600 и гарде 80,000. Свега: 127,935 људи.

РУМУНСКА И ГРЧКА ВОЈСКА.

У Румунији обвезна је војничка дужност за све од 21. до 45. године, при чему у стајаћој војсци служе само 8 година — 4 године у активној и 4 у резервној војсци. У територијалној или земаљској војсци, која се назива «доробанци», служи се 10 година — од 21. до 31. године, при чему 6 година у активној, а 4 у резервној војсци.

За тим ступају варошки становници у «народну гарду», же остају до 45. год. а селаци у «устанак». Контингент помоћни заноси сваке године до 40.000 људи. Стајаћа војска устројена је овако:

Цјешаци се дијеле на осамлинијских пукова и 4 стрељачка батаљона. Пукови се састоје, по новој наредби, из 2 батаљона; сваки пук има свој резервни батаљон. К тако исноси то свега: 32 батаљона линијска и 4 стрељачка. У војно вријеме батаљони се повишавају на 1000 људи, а по том би пјешака било 36,000.

Коваништво — росишори — састоји се из 2 пука вјезбаних ескадрона. У пуку има 4 ескадрона и 1 запис. У ескадрону по уредби из новијег доба има 170 коња. Свега у 11 ескадрона биће 1870 коња.

Топништво има 2 пука. Пук 8 батерија. У батерији 6 топова. Дакле у сваком артиљеријском пуку има 48 топова, што чини свега 96 топова. У војно вријеме биће 3000 људи.

Инжињерска војска састоји се из 1 батаљона, у њему има 4 чете, а у чети 4 одјела — пијунери, линијски, понтоњски и телеграфски. Свега 1000 људи.

Тако дакле румунска стајаћа војска износи 36,000 пјешака, 1870 коњаника, 3000 топништа, 1000 инжињерије. Свега 41,800 људи са 96 топова.

Цјешаци су наоружани пушкарима системе Пибодије — системе, каква је примљена и у Србији. Коваништво има пушке игљаче.

Земаљска војска састоји се из 8 пукова пјешака — доробанаца, 8 пукова коњице, каларапа — и кадрова артиљерије. Свега: 47,800 људи и 11,624 коња.

У војено вријеме, дакле, може Румунија поставити на бојно поље 68 батаљона пјешака, 51 ескадрон коњице и до 100 топова. Свега 87,000 људи. Војна јој

као и прије величанствена, лице симпатично пуно достојанства и благородства.

При свршетку ове животноне прте из живота овога славнога Инглеза, обраћај пажњу на значај, којег мјесец Декембар има у његовом животу: Он се је родио у Декембру 1809 године, у Декембру 1832 године ступио је у парламенат, у Декембру 1834 године у министарство, у Декембру 1839 године оженио се је са Катарином Плиј, у Декембру г. 1845 постао је државним секретаром, у Декембру 1852 г. постао је први пут министар финансије, у Декембру 1866 год. постао је главом кабинета, на посљедку у Декембру ове године састала се је и данашња конференција у Лондону. Ја сам «Декембрист» рекао је Гледстон о самоме себи.

Незна се има ли српски народ више да благодари овоме великоме мужу за његово исполниско заузимање и велико пожртвовање за нашу свему народну ствар, или инглешки, кога је у неколико спасао пред судом историје тиме, што је велики дио своје браће одвратио, да скупа са азијатским варвариним негази сваку светињу морала, човјечности и Хришћанства. Дао Бог, Гледстоне, остварила ти се наскоро свега идеја ослобођења робујућих Хришћана на Балкану, и доживио наскоро плод твоје узвишене радње, за коју ће ти бити благодарна историја Хришћанства и човјечанства.

Капетан Мићо Русовић.

Ерцеговни, ово гвијездо српске свијести и родољубља, ето за кратко вријеме, има да оплакује све редом немилу губитак једнога првака за другим.

Гроб покојног капетана-Леса још се и неохлади, а немилу смрт уграби нам из братског загрљаја, мила и још млада брата, капетан — Мићо Русовића, — губитак тијем осјетљиви, што Мићо бијаше, Србин, родољуб, душом и тијелом, снага, која је била способна да свом роду од велике услуге буде.

Већ дуље времена патио је наш Мићо од срчане болести, која га је све помало слабила, док га ето у гроб необорно, оставивши удвијелу сусругу, два нејака синчића и остарјелу мајку иза себе.

Капетан Мићо остави још за рана морепловство, те се настани у свом родном мјесту, где га народ, видећи у њем риједак значај, пожртвованост и енергију, одари са својем повјерењем, изабравши га, још у младости његовијем годинама првим општинским присједником, који уз начелника Војиновића узео сложено да преустрја нашу општину у народњем смислу. Каквом је одважности и досљедности Мићо на том пољу радио, познато је сваком Новљанину.

Осим, што је Мићо радио на политичном препороду наше општине, стокао си је он заслугу, и за просвјетно унапријеђење свога роднога мјеста. Пољанска школа има њему благодарити свој опстанак. У ту цијел установа се његовим заузимањем и настојањем око пријатеља и знанаца, један фонд, од кога се прихода исти завод уздржава.

Незаборавне ће остати Мићове заслуге, што их за ову општину стече у год. 1867, кадно је у околиним мјестима љута колера харала, која би од овог мјеста највише његовијем заузимањем одклоњено, за које заслуге, истина, неби одликован штокакијем декорацијама, с разлога што за њима није ни хленио и што се бијаше са чиновницима и тадашњим официрима у коштац узхватио ради њихове деморализације, коју су били почели у грађанство увлачити.

Удвјељена родбина Мићова нека је тијем утјешена, што Мићов губитак заједно с њом оплакује свако искрено и поштено српско срце у овој околини; и кличимо му на хладном гробу:

Лака ти земља брате Мићо!
У Ерцеговном на божић 1876.

Покојникови пријатељи.

Радни празника излази данашњи број на по табака.

У државној штампарији.